

PROPA medlem Henrik Drescher-Madsen behandles for lymfødem

Lymfødem – diagnose og behandling

Af Kirsten Hedeager, Vejle, fysioterapeut, exam. Lymfødem-terapeut, formand for Fysioterapeuters Faggruppe for Lymfødembehandling.

Diagnose

Patienter, der er behandlet for prostatatakræft, kan også udvikle lymfødem – i behandlingsforløbet eller som senfølge til sygdommen.

Lymfødem er en kronisk tilstand, kendetegnet ved at patienten oplever spændingsfornemmelse og tiltagende hævelse af en eller flere dele af kroppen. I forbindelse med prostatatakræft vil det typisk dreje sig om det ene ben og området omkring kønsdelene.

Lymfødem kan ses hos patienter, der er født med et underudviklet lymfesystem, og hos patienter, der p.g.a. sygdom og/eller operation/strålebehandling har fået ødelagt lymfesystemet.

Alle patienter der har fået fjernet lymfeknuder vil være i risiko for at kunne udvikle lymfødem. Det vides ikke hvor stor en del af prostatapatienter der udvikler lymfødem; ej heller hvorfor nogen må leve med problemet og andre ikke, selvom de har fået den samme behandling.

Behandlingen for kræft medfører ofte, at lægerne er nødt til at fjerne et vist antal lymfeknuder, fordi spredning

af canceren sker gennem lymfesystemet.

Hvis patienten udvikler lymfødem, oplever han, at det spænder og strammer i området, og benet føles tungt. Der er sjældent deciderede smerter p.g.a. dette. Efterhånden vil der optræde synlig hævelse i forbindelse med længere køreture o. lign. Symptomerne kan i begyndelsen helt forsvinde under hvile, de kan endog helt forsvinde for en tid, for så måske at komme tilbage hvis samme form for påvirkning gentages. Det varierer meget, hvilke ting der udløser problemerne, men lang tid i siddende stilling såvel som overdreven fysisk aktivitet set i forhold til patientens træningstilstand, synes altid at forværre situationen.

Som tiden går, vil generne blive mere udbredte, hævelsen bliver mere og mere permanent og tager til i omfang; nogle oplever hurtig forværing, og hos andre går det over meget lang tid.

Behandling

Lymfødem er en kronisk tilstand med tendens til forværing. Det kan ikke helbredes, men med kompleks fysioterapeutisk lymfødembehandling kan generne mindskes, tilstanden kan stabiliseres, og hævelsen holdes i ave.

Fysioterapeutisk Lymfødembehandling, tysk KPE – komplexe physikalische Entstauungstherapie, engelsk CDT- complex decongestive therapy som beskrevet af Vodder/Földi/Asdonk/LeDuc/Phil-

ler/Mortimer m.fl. virker.

Det er **behandlingen** til patienten med lymfødem, ligesom insulin er **behandlingen** til patienten med diabetes.

Behandlingerne udføres af fysioterapeuter som har gennemført et omfattende kursus i Komplex Fysioterapeutisk Lymfødembehandling. Sådanne kurser er siden 1989 afholdt i Danmark i et tæt samarbejde mellem Faggruppen for Lymfødembehandling under Danske fysioterapeuter, Terapiafdelingen, Odense Universitetshospital/ University College Sjælland og Skandinavisk Forum for lymfologi og de sidste to år Földi-skolen i Freiburg

Behandlingen består af fire faktorer:

- manuel lymfedrænage
- hudpleje
- kompressionsbandagering/ brug af kompressionsstrømper
- øvelser

Da sygdommen udvikler sig ret forskelligt fra patient til patient, bør behandlingen tilpasses individuelt ud fra patientens behov. For at opnå et godt resultat er det vigtigt, at der er et godt samarbejde mellem patient og terapeut.

Komplex fysioterapeutisk Lymfødembehandling deles i to faser:

- Fase 1. Behandlingen
Formålet med behandling er at lindre generne og mindske hævelsen og tilpasse kompressionsstrømper. Kompressionsstrømper bevilges efter ansøgning af hjemkommunen.

Påsætning af kompressionsstrømpe

Derudover informeres om fornuftig levevis, div. ricisi for forværring etc.

- Fase 2. Vedligeholdelse
Det er patientens ansvar at behandlingsresultatet holdes ved lige.
De individuelt tilpassede kompressionsstrømper skal benyttes i døgnet vågne timer, han skal udvære god hudpleje, lave øvelser/træne og måske selv lave manuel lymfedrænage.
I nogle situationer er det nødvendigt at gentage behandlingsfasen hos lymfødemterapeuten efter behov, og det vil altid være nødvendigt at få skiftet kompressionsstrømperne med jævne mellemrum

afhængig af patientens aktivitetsniveau.

Til trods for at der har været uddannede lymfødemterapeuter i Danmark siden 1989 er behandlingstilbuddet fortsat temmelig begrænset.

Behandling tilbydes i et vist omfang på de fleste sygehuse, kontakt evt. fysioterapiafdelingen for yderligere oplysninger. Endvidere er der lymfødemterapeuter, der arbejder i privat regi.

Se evt. behandlerliste på www.lymfødembehandling.dk eller på www.dalyfo.dk.

Yderligere oplysninger ligeledes på ovennævnte hjemmesider.